

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

De strategische partnerschapsovereenkomst is een traditioneel algemeen kaderakkoord dat drie traditionele aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen.

Deze strategische partnerschapsovereenkomst vormt een belangrijke stap in de versterking van de relaties tussen de EU en Canada. De overeenkomst zal zorgen voor een nauwe en regelmatige dialoog die de bestaande samenwerking op verschillende vlakken moet verbeteren. Daarnaast zal zij ook leiden tot een dialoog en samenwerking inzake algemene thema's zoals energie, veiligheid, innovatie, duurzame ontwikkeling en de bevordering van de mensenrechten.

Dit ontwerp van instemmingsdecreet kadert in de strategische doelstelling "Vlaanderen maakt deel uit van een slagkrachtige EU" uit de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking.

2. Situering

2.1. De relaties tussen de Europese Unie, Vlaanderen en Canada

Europese Unie

De Europese Unie (EU) en Canada zijn belangrijke internationale partners die nauwe economische, culturele en politieke banden hebben. Canada is een van de oudste partners van de EU. De relatie tussen de EU en Canada dateert van in de jaren vijftig en ontwikkelde zich van een louter economische relatie tot een strategisch partnerschap. De relatie wordt gekenmerkt door gemeenschappelijke waarden en gelijklopende mondiale doelstellingen. Zo werken de beide partners nauw samen op het vlak van globale uitdagingen zoals het leefmilieu, de klimaatverandering, de energieveiligheid en de regionale stabiliteit.

In 1959 werd een overeenkomst gesloten inzake samenwerking op het gebied van het vreedzaam gebruik van atoomenergie tussen de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) en de regering van Canada.

In 1976 ondertekenden de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en Canada een kaderovereenkomst inzake de samenwerking op het vlak van economie en handel. Het was de eerste formele overeenkomst in haar soort die de EEG sloot met een geïndustrialiseerd partnerland.

De in 1990 aangenomen verklaring inzake trans-Atlantische betrekkingen verruimde de contacten met de invoering van een jaarlijkse top en bijeenkomsten op ministerieel vlak. Op de top van Ottawa in 1996 werden in een gezamenlijke politieke verklaring en een gemeenschappelijk actieplan nieuwe samenwerkingsgebieden aangeduid. In de loop der jaren vond de ondertekening plaats van verschillende overeenkomsten inzake de samenwerking op het vlak van douane, onderwijs en vorming, wetenschap en technologie, sanitaire maatregelen ter bescherming van de gezondheid van mens en dier en de handel in wijn en sterke drank.

Op 14 maart 2004 werd tijdens de top van Ottawa de EU-Canada-partnerschapsagenda aangenomen, die de vormen van samenwerking aanduidt, en vooral deze waar men door middel van gezamenlijke actie meer kan bereiken dan door het alleen handelen.

Zowel Canada als de EU zijn toegewijd aan het bevorderen van de internationale vrede en veiligheid door middel van een doeltreffender multilateraal stelsel en door het bevorderen van de internationale rechtsorde. De EU-NAVO relatie is dan ook een belangrijke uiting van het trans-Atlantisch partnerschap.

Op 6 mei 2009 gingen de onderhandelingen over een brede economische en handelsovereenkomst (CETA) tussen de EU en Canada, van start. Dit is de eerste brede economische overeenkomst van de EU met een hooggeïndustrialiseerd land. De ondertekening liet op zich wachten door bezwaren van Wallonië. Deze betroffen voornamelijk de arbitrageregeling, maar ook garanties voor landbouw- en consumentenbelangen (zoals GGO's), en de openbare dienstverlening. CETA werd eveneens op 30 oktober 2016 ondertekend.

Vlaanderen

Op het vlak van buitenlandse handel presteerde de Vlaamse uitvoer naar Canada in de jaren 2010-2012 ondermaats. Het uitvoersprongetje van 2013 (+16,4%) bleek kortstondig, want in 2014 zakte de export alweer 14% tot 1,69 miljard euro. In 2016 bekleedde Canada de 26^e plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van ongeveer 1,8 miljard euro.

In 2008 piekte de Vlaamse invoer uit Canada op 1,85 miljard. Een groot verschil met 2009, dat een mager jaar was. Nadien sloeg de invoer weer aan het stijgen in 2010 en 2011. Opmerkelijk was dat in 2013 (+50,55%) én in 2014 (+4,28%) de recordinvoerwaarde uit Canada twee jaar op rij scherper werd gesteld en de invoer in 2014 uitkwam op 2,61 miljard euro. In 2016 bedroeg Vlaamse invoer uit Canada bijna 2,5 miljard euro, wat goed was voor een 23e plaats.

De invoer uit Canada heeft de laatste jaren aan gewicht gewonnen tegenover de uitvoer.

2.2. Schets van het partnerland

Algemeen

Canada is een federale staat, bestaande uit 10 provincies en 3 territoria, en een parlementaire constitutionele monarchie. Een provincie oefent, in tegenstelling tot de territoria, haar eigen soevereiniteit uit in een grondwettelijk kader. Territoria oefenen hun macht uit op basis van door het federale parlement aangenomen wetten. Het politieke systeem van Canada is gebaseerd op het Britse Westminster-model maar met Amerikaanse invloeden. Koningin Elizabeth II is het staatshoofd van Canada. Ze wordt vertegenwoordigd door de gouverneur-generaal. Het hoofd van de regering is de eerste minister. Justin Trudeau is de huidige eerste minister van Canada.

Het parlement van Canada bestaat uit een Lagerhuis, het Huis van Afgevaardigden (*House of Commons*) en een Senaat (*Senate*). Het parlement wordt verkozen voor een periode van vijf jaar. De eerste minister kan echter vervroegde verkiezingen uitschrijven.

Economische en sociale gegevens

Canada wordt beschouwd als een economisch divers land. Het is lid van de Noord-Amerikaanse vrijhandelsovereenkomst (North American Free Trade Agreement, NAFTA), de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de G8 groep van rijkste industrielanden plus Rusland. Canada behoort tot de meest ontwikkelde en rijkste landen in de wereld.

De dienstensector is de belangrijkste sector in de economie. Ongeveer driekwart van de beroepsbevolking is werkzaam in deze sector. Daarnaast vormen de bosbouw, de mijnbouw en de visserij belangrijke bronnen van inkomsten. Bovendien is Canada één van de grootste leveranciers van landbouwproducten in de wereld. Canada behoort tot het kleine clubje van de ontwikkelde landen die zelf energie uitvoeren.

Canada neemt in 2014 de twaalfde plaats in op de lijst van handelspartners van de EU. De EU is na de Verenigde Staten (VS) de belangrijkste handelspartner van Canada met een aandeel van bijna 10% van de totale buitenlandse handel en ook de tweede grootste investeerder. De VS is van essentieel belang voor de handelsbetrekkingen van Canada. De vrijhandelsovereenkomst tussen Canada en de Verenigde Staten van 1988 elimineerde de tarieven tussen de twee landen, terwijl de NAFTA de vrijhandelszone uitbreidt tot Mexico.

Machines, transportmateriaal en chemische goederen zijn de belangrijkste verhandelde goederen. Ook de handel in diensten en de buitenlandse directe investeringen vormen een belangrijk onderdeel van de handelsbetrekkingen. In 2014 bedroeg de waarde van de bilaterale handel in goederen tussen de EU en Canada 59,9 miljard euro.

De wereldwijde financiële crisis van 2008 veroorzaakte een grote recessie, die leidde tot een aanzienlijke stijging van de werkloosheid in Canada. Hoewel de Canadese economie sinds 2013 grotendeels gestabiliseerd is, kent het land een trage groei en hogere werkloosheidscijfers dan normaal. Ook is Canada gevoelig voor de crisis in de Eurozone. Daarnaast richten de federale regering en verschillende Canadese industrieën zich nu ook op de handel met de opkomende Aziatische markten.

Canada telt meer dan 35 miljoen inwoners. De meerderheid van de inwoners woont langs de grens met de Verenigde Staten. De bevolkingsdichtheid behoort tot de laagste in de wereld. Canada is een immigratieland. Het land heeft een van de meest etnisch diverse en multiculturele bevolkingen. Ook Vlamingen emigreerden na de tweede wereldoorlog naar Canada.

Canada heeft twee officiële talen, met name het Engels en het Frans. Sinds de jaren zestig ontwikkelde er zich een scherpe politieke scheiding tussen het Franstalige Québec en de Engelstalige provincies. Als enige Franstalige provincie heeft Québec bijzondere bevoegdheden. Mede omwille van de uitzonderlijke positie van de Franstalige Gemeenschap in Québec staat de eenheid van Canada vaak ter discussie.

Op het domein van onderwijs scoort Canada erg hoog. Canadese studenten zitten ruim boven het gemiddelde van de OESO, met name vooral op het vlak van wiskunde, wetenschap en leesvaardigheid.

Canada heeft een sterke reputatie inzake transparant bestuur en staat bekend omwille van zijn krachtige vervolging in gevallen van corruptie. Zo staat Canada op de negende plaats in de Corruption Perceptions Index 2016 van Transparency International.

Buitenlands beleid

Canada heeft een hechte economische band met buurland de Verenigde Staten hoewel het politiek soms sterk van mening verschilt met de VS. Beide landen werken tevens samen op het gebied van militaire campagnes en oefeningen en zijn daarnaast nog eens elkaars grootste handelspartner.

Canada onderhoudt zowel historische banden met het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk als met andere voormalige Britse en Franse koloniën. Dit onder meer via het lidmaatschap van het Gemenebest van Naties.

Sinds de tweede wereldoorlog, pleit Canada voor het multilateralisme (verschillende naties werken samen om mondiale problemen op te lossen). Canada was dan ook een stichtend lid van de Verenigde Naties in 1945 en van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in 1949.

3. Procedureverloop

3.1. gemengd karakter en ondertekening

De onderhandelingen inzake een strategische partnerschapsovereenkomst werden in september 2011 opgestart.

Tijdens zijn vergadering d.d. 23 september 2014 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van de overeenkomst vast. Zowel de federale overheid als de gewesten, de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest oefenen hun bevoegdheden uit. Overeenkomstig de beslissing van de ICBB van 9 juli 2008 wordt het verslag van de WGV naar de leden van de ICBB gestuurd. In zijn brief van 23 april 2015 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de EU en derde landen.

De parafering van de ontwerptekst vond plaats op 8 september 2014.

De strategische partnerschapsovereenkomst werd op 30 oktober 2016 ondertekend te Brussel.

3.2. Het advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

De Raad van State, afdeling Wetgeving, bracht advies uit op 7 februari 2016 met kenmerk 60.726/VR.

a. Vermelding van de Franse Gemeenschapscommissie

De Raad van State stelt, in lijn met eerdere adviezen, dat het beter was geweest om de Franse Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (FGC) te vermelden in de vermelding van al de bevoegde overheden.

De stelling dat de FGC bij de ondertekening van gemengde verdragen zou moeten worden vermeld, berust niet op een juridische grond maar op een opportuniteitsoverweging. De grondslag van de vermelding van de gemeenschappen en de gewesten in de aanhef van gemengde verdragen is immers het samenwerkingsakkoord Gemengde Verdragen van 8 maart 1994 en de op grond daarvan in de ICBB uitgewerkte ondertekeningsformules. De FGC is evenwel geen partij bij dit samenwerkingsakkoord, en er is geen juridische verplichting om de FGC op dezelfde manier bij de totstandkoming van gemengde verdragen te betrekken als de gemeenschappen en de gewesten.

Artikel 167 van de Grondwet (Gw.) dat bij de totstandkoming van verdragen het beginsel 'in foro interno, in foro externo' huldigt en gelijktijdig met artikel 138 Gw. over de decreetgevende bevoegdheid van de FGC werd aangenomen, voorziet niet in een internationale bevoegdheid van de FGC, en de FGC is evenmin partij bij de samenwerkingsakkoorden rond buitenlands beleid. In een deel van de Franstalige rechtsleer stelt men dat dit een vergetelheid zou zijn van de grondwetgever (R. WITMEUR, *La Commission Communautaire Française: une copie à revoir pour un État fédéral achevé?*, Brussel, Bruylant, 1995, 62). De Vlaamse Regering is evenwel van oordeel dat er geen principiële bezwaar bestaat tegen een verschillende benadering door de grondwetgever van de gemeenschappen en de gewesten, die op grond van artikel 1 Gw. de constituerende delen zijn van de federale staat, en een afgeleide instantie zoals de FGC.

Een soortgelijk verschil wordt overigens ook gemaakt voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC). Voor de GGC werd immers een aparte regeling getroffen op grond waarvan zij wel per ordonnantie haar instemming betuigt met verdragen die betrekking hebben op persoonsgebonden aangelegenheden, maar geen machtiging tot ondertekening verleent.

Een deel van de rechtsleer analyseert het feit dat in artikel 167 Gw. geen sprake is van verdragsluitende bevoegdheden voor de FGC dan ook terecht als een verschil in behandeling gestoeld op de Grondwet zelf, die dus geen ontoelaatbare discriminatie uitmaakt in vergelijking met de gemeenschappen en gewesten (M. LEROY & A. SCHAUS; "Les relations internationales", in X, Les réformes institutionnelles de 1993. Vers un fédéralisme achevé?, Brussel, Bruylant, 1994, 40 en verder). In een eerder advies van 1998 maakte de Raad van State zelf overigens al duidelijk dat de betrokkenheid van de FGC bij de totstandkoming van gemengde verdragen niet noodzakelijk op dezelfde manier moet worden geregeld als voor de gemeenschappen en de gewesten. De Raad spreekt in dat advies over een of andere betrokkenheid ("d'une manière ou d'une autre", advies 22.270/4 van 18 maart 1998). Het feit dat voor de GGC geopteerd is voor een andere vorm van betrokkenheid, waarbij zij geen machtiging dient te verlenen tot ondertekening en niet vermeld wordt onder de Belgische handtekening, toont aan dat er verschillende gradaties van betrokkenheid mogelijk zijn.

De stelling van de Raad dat het tot de rechtszekerheid zou bijdragen wanneer de FGC bij een gemengd verdrag onder de handtekening van België wordt vermeld, kan evenmin worden onderschreven. België is immers als staat partij bij een gemengd verdrag en ook internationaal aansprakelijk voor de naleving ervan. De gemeenschappen, gewesten en gemeenschapscommissies zijn geen zelfstandige partijen bij het gemengde verdrag in kwestie, maar komen, gelet op hun autonomie, tussen in de totstandkomings- en instemmingsprocedure. Het is evenwel de Koning die de gemengde verdragen namens België als geheel op internationaal vlak bekrachtigt (artikel 12 en 13 van het samenwerkingsakkoord Gemengde Verdragen van 8 maart 1994). De vermelding van de gemeenschappen en gewesten in de aanhef van een gemengd verdrag maakt van de gemeenschappen en de gewesten geen afzonderlijke partijen, en dient veeleer het doel van de internationale uitstraling van het federale karakter van de Belgische staat. Het is daarom verantwoord dat deze vermelding enkel betrekking heeft op de gemeenschappen en gewesten, krachtens artikel 1 Gw. de dragers van de federatie, en niet op afgeleide instanties als de gemeenschapscommissies. Er anders over oordelen zou indruisen tegen artikel 1 Gw.

b. Adviesraden

De Raad merkt op dat sinds de opheffing van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV), er geen overkoepelende strategische adviesraad meer is die voor het geheel van de overeenkomst advies kan uitbrengen. Hij vraagt zich af of bijgevolg de verschillende materieel bevoegde adviesraden niet elk wat hun betreft advies moeten uitbrengen over het ontwerp.

De Raad deelt het standpunt niet dat dit soort akkoorden kaderovereenkomsten zijn die op zich geen gevolgen hebben voor de verschillende beleidsdomeinen, aangezien bij het akkoord alleen een mogelijkheid wordt gecreëerd om samenwerking op te zetten en dus niet voor advies worden voorgelegd aan een andere adviesraad.

Ten eerste dient aan de verschillende adviesraden over elk voorontwerp van decreet op hun domein om advies te worden gevraagd, ongeacht het belang van de wijziging. Ten tweede wijst de Raad erop dat de beslissing om een kader voor samenwerking te creëren op zich al een beleidsmatige beslissing is, a fortiori indien, zoals in dit geval, die samenwerking via de Europese Unie wordt georganiseerd, waarbij de verdere beleidsinvloed van de nationale overheden beperkt zal zijn. De Raad van State besluit dat de materieel bevoegde adviesraden alsnog moeten worden geconsulteerd.

Het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) wordt alsnog aangevraagd.

c. Interministerieel comité en gemengd samenwerkingscomité

Tot slot merkt de Raad van State op dat de overeenkomst voorziet in de instelling van een aantal contacten, uitwisselingen en overleg en in de instelling van een interministerieel comité en gemengd samenwerkingscomité en dat deze beslissingsbevoegdheid hebben. De Raad verwijst hierbij naar het eerder gegeven advies met kenmerk 53.978/VR waarin de Raad aangeeft dat het noodzakelijk is om binnen België ook in de nodige procedures te voorzien om de Belgische standpuntbepaling en vertegenwoordiging in deze comités te regelen. Het huidige samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 biedt onvoldoende juridische basis.

Zoals de Raad opmerkt, moeten de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling namens België in de Samenwerkingsraad en het Samenwerkingscomité in afwachting van een samenwerkingsakkoord overeenkomstig artikel 92bis, §4bis, tweede lid, BWHI, het voorwerp uitmaken van een overleg tussen de betrokken regeringen (BWHI: bijzondere wet tot hervorming der instellingen).

In de praktijk gebeurt dit in de zogenaamde DGE-coördinatie, voorzien door het voormelde samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 (DGE: directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie). De Vlaamse Regering is vragende partij om bij herziening van dit en andere samenwerkingsakkoorden, die binnen het Overlegcomité aan bod komen het toepassingsgebied uit te breiden naar hogervermelde organen.

3.3. Het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

In zijn brief van 13 maart 2017 liet de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) weten geen advies te formuleren vanuit selectiviteitsoverwegingen en omwille van de beperkte beleidsimpact.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING VAN DE OVEREENKOMST

In de preambule wordt onder meer gewezen op de nauwe historische, politieke en economische relaties tussen de EU en Canada, en de wil om de samenwerking te verdiepen op grond van gemeenschappelijke waarden en tot wederzijds voordeel.

Titel I – Samenwerkingsbasis (artikel 1)

In artikel 1 worden de algemene principes van de samenwerking vastgelegd. De partijen trachten de samenhang te versterken van de samenwerking op bilateraal, regionaal en multilateraal niveau.

Titel II – Mensenrechten, fundamentele vrijheden, democratie en de rechtsstaat (artikel 2)

Respect voor de democratische beginselen en de fundamentele mensenrechten, vormen een essentieel element van deze overeenkomst.

Titel III – Internationale vrede, veiligheid en multilateralisme (artikelen 3 – 8)

De partijen zullen samenwerken inzake:

- de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen daarvan (artikel 3);
- de strijd tegen de illegale handel in handvuurwapens en lichte wapens (artikel 4);
- de bestraffing van ernstige misdrijven waarmee de internationale gemeenschap geconfronteerd wordt, waarbij de partijen wijzen op de rol van het Internationaal Strafhof (artikel 5);
- terrorismebestrijding (artikel 6);
- het bevorderen van de internationale vrede en stabiliteit (artikel 7).

De partijen delen een engagement van multilateralisme en de wil om deze te bevorderen en zij zullen standpunten uitwisselen en samenwerken in multilaterale, regionale en internationale fora en organisaties (artikel 8).

Titel IV – Economische en duurzame ontwikkeling (artikelen 9 - 17)

Artikel 9 heeft betrekking op het voeren van een dialoog en het globale leiderschap inzake globale economische kwesties. De partijen zullen een duurzame groei en ontwikkeling van hun handel en investeringen bevorderen zoals voorzien in een allesomvattende economische en handelsovereenkomst (artikel 10).

De partijen verbinden zich ertoe duurzame ontwikkeling te stimuleren. De partijen willen een evenwichtige economische groei en armoedebestrijding. De partijen stellen een dialoog en samenwerking in inzake werkgelegenheid en bevestigen het belang van verbintenissen inzake de sociale aspecten van de handel. Zij bevestigen tevens de noodzaak van een hoog niveau van milieubescherming en wensen het besef van een economische en sociale kost van schade aan het milieu en de strijd tegen de klimaatverandering. De partijen erkennen het belang van de energiesector voor de economische rijkdom en de internationale vrede en stabiliteit (artikel 12).

De partijen zullen samenwerken in de volgende domeinen:

- werken samen aan een goed fiscaal bestuur: met dit doel zullen de partijen de internationale samenwerking en de belastinginning verbeteren (artikel 11);
- welzijn van de burgers (artikel 14);
- kennis, onderzoek, innovatie en communicatietechnologie (artikel 15);
- de diversiteit van culturele uitingen, onderwijs en jeugd (artikel 16) en
- het voorkomen en beperken van rampen en crisisbeheer (artikel 17).

De partijen moedigen zowel het voeren van een dialoog tussen experts als het uitwisselen van 'best practices' aan in verschillende domeinen van gezamenlijk belang zoals landbouw, visserij, maritiem beleid, plattelandsonwikkeling, internationaal vervoer en werkgelegenheid (artikel 13).

Titel V – Justitie, vrijheid en veiligheid (artikelen 18 – 25)

Artikel 18 behandelt de gerechtelijke samenwerking. Specifieke aandacht wordt gegeven aan de samenwerking op het gebied van drugsbestrijding (artikel 19), bij strafuitvoering en de bestrijding van de georganiseerde misdaad en corruptie (artikel 20), bij de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (artikel 21), bij de bestrijding van cybercrime (artikel 22), migratie, asiel en grenscontrole (artikel 23), diplomatieke en consulaire bescherming (artikel 24) en het beschermen van persoonsgegevens (artikel 25).

Titel VI – Politiek dialoog en consultatiemechanismen (artikelen 26 – 28)

Artikel 26 voorziet het intensifiëren van de politieke dialoog en consultatie.

Er wordt een Gemengd Ministerieel Comité opgericht dat de Trans-Atlantische Dialoog zal vervangen. De partijen richten ook een gemengd Samenwerkingscomité op dat zorgt voor de goede werking en uitvoering van de overeenkomst, de prioriteiten vaststelt en aanbevelingen doet met betrekking tot de doelstellingen van de overeenkomst (artikel 27).

Artikel 28 heeft betrekking op het nakomen van de in de partnerschapsovereenkomst vastgelegde verplichtingen en voorziet in uitzonderlijke en dringende gevallen de opschorting of beëindiging van de overeenkomst en de allesomvattende economische en handelsovereenkomst (CETA).

Titel VII – Slotbepalingen (artikelen 29 - 34)

De overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de maand volgende op de datum waarop de laatste partij de andere partij in kennis heeft gesteld van de voltooiing van de daartoe vereiste juridische procedures (artikel 30).

De overige slotbepalingen hebben betrekking op de bekendmaking van informatie (artikel 29), de wijzigingen aan de overeenkomst (artikel 31), de kennisgevingen (artikel 32), het territoriale toepassingsgebied (artikel 33) en de definitie van 'partijen' (artikel 34).

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS